

ЗАКОН

О НАЦИОНАЛНОМ СПОЉНО ТРГОВИНСКОМ ЈЕДНОШАЛТЕРСКОМ СИСТЕМУ

Основне одредбе

Члан 1.

Овим законом се уређује успостављање, рад, функционалност, управљање и друга питања у вези са Националним спољнотрговинским једношалтерским системом, као и размена података између корисника система за подношење захтева и других исправа и достављање одлука у електронској форми, у вези са увозом, извозом и транзитом робе у складу са прописима.

Ако овим законом није друкчије прописано, на радње које предузима корисник Националног спољнотрговинског једношалтерског система примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, закона којим се уређује електронска управа и посебних прописа којима се уређују услови, начин и рокови подношења и издавања исправа.

Одредбе овог закона не утичу на примену прописа којима се уређује одговорност корисника за истинитост података које исказује у захтевима, другим исправама или одлукама.

Значење појединих појмова

Члан 2.

Поједини појмови у смислу овог закона имају следећа значења:

1) Национални спољнотрговински једношалтерски систем (у даљем тексту: Систем) представља софтверско решење јединственог система електронске везе и размене података између корисника Система који омогућава подношење захтева и других исправа и достављање одлука у електронској форми у вези са увозом, извозом и транзитом робе који се поставља, ради и одржава на одговарајућој хардверској инфраструктури која обезбеђује уредно функционисање Система и који садржи екстерни портал, интерни портал, веб сервис за размену порука, сервис за комуникацију са екстерним и интерним корисницима Система путем електронске поште, ауторизациони сервис, сервис за интеграцију са информационом системом Управе царина за аутоматизовани увоз, извоз и транзит и системом за управљање царинским одлукама, сервис за квантитативни отпис, евиденцију одлука и везу са сервисом за електронско плаћање;

2) захтев је образац у електронској форми, а изузетно у папирном облику, за обраду података, који екстерни корисник Система подноси ради обраде података и издавања одлука у електронској форми;

3) одлука је свако решење, дозвола, одобрење, сагласност, или друга врста управног акта који странкама издаје орган или организација која је надлежна изворно или на основу поверене надлежности и која је потребна за увоз, извоз и транзит робе;

4) референтни податак означава податак из одређене области који је организован у Систему на одговарајући начин према националним стандардима;

5) корисник Система је лице које на посредан или непосредан начин користи Систем и може да буде екстерни корисник или интерни корисник;

6) екстерни корисник је правно, физичко лице, предузетник и орган државне управе који је укључен у радње које су обухваћене овим прописом као странка у поступку или заступник странке;

7) интерни корисник је државни орган, организација или установа која изворно или на основу поверене надлежности учествује у поступку издавања одлука, или која обезбеђује податке за потребе издавања исправа;

8) заступник је свако лице именовано од стране екстерног корисника да предузима радње које се захтевају у складу са прописима;

9) оператер је орган који управља и руководи Системом у складу са одредбама овог закона;

10) координатор је лице одређено од стране интерног корисника Система које је надлежно за комуникацију са другим интерним корисницима Система ради функционисања рада Система;

11) портал представља део Система који обезбеђује приступ функционалностима Система за екстерне кориснике Система, као и везе са другим порталима или информационим системима интерних корисника Система, а који се састоји од интерног и екстерног портала;

12) предмет је скуп података у систему који чине захтев и исправе у вези са захтевом, одлуке и исправе у вези са одлукама, као и података којима се прати поступање кроз Систем.

Интерни корисник

Члан 3.

Интерни корисник Система је:

1) корисник који поседује сопствени информациони систем за прихватање и обраду захтева екстерних корисника;

2) корисник који не поседује сопствени информациони систем за прихватање и обраду захтева екстерних корисника.

Интерни корисник из става 1. тачка 1) овог члана дужан је да омогући повезивање са Системом на начин да се:

1) искључиво приступањем екстерног корисника на Систем изврши аутоматско преусмеравање на информациони систем интерног корисника;

2) свака одлука, или податак којим се прати поступање кроз Систем или евиденција предмета интерног корисника, аутоматски евидентира и чува у Систему чиме се омогућава достављање екстерним корисницима;

3) размена других информација, обавештења и документације са корисницима врши преко Система.

Интерни корисник из става 1. тачка 2) овог члана дужан је да приступањем Систему врши преузимање захтева и допуне захтева екстерних корисника, размену информација, обавештења и документације са другим интерним корисницима у поступку, евидентирање поступања по захтеву, као и достављање одлука намењених екстерним корисницима.

Интерни корисник у Систему наводи и рок за поступање по сваком захтеву у складу са посебним прописима.

Оператер

Члан 4.

Систем је власништво Републике Србије и користи се у складу са законом којим се уређује јавна својина, а њиме, у складу са одредбама овог закона, управља и руководи оператер система.

Оператер Система је Министарство финансија - Управа царина.

Оператер омогућава приступ екстерним корисницима, врши координацију рада свих корисника Система у вези са Системом, бави се развојем, имплементацијом и одржавањем, обезбеђује уредно функционисање Система, ажурно управља правима приступа интерних и екстерних корисника Система.

Интерни корисник Система дужан је да омогући техничко технолошке услове за приступ Систему.

Оператер је дужан да свим корисницима обезбеди и пружа сталну корисничку подршку у вези са радом Система.

Сарадња оператера и интерних корисника

Члан 5.

Оператер Система и интерни корисник, приступиће закључивању посебног споразума у погледу техничких детаља обезбеђивања података, коришћења и одржавања, отварања и одржавања налога интерних корисника и повезивања информационих система интерних корисника са Системом.

Сваки интерни корисник је дужан да закључи посебан споразум са оператером Система, а по потреби и са другим интерним корисницима Система.

Рок за закључење споразума из ст. 1. и 2. овог члана је годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Интерни корисник Система дужан је да именује одговорно лице – администратора ради функционисања Система.

Приликом именовања новог координатора или промене организационе и кадровске структуре која може утицати на функционисање Система, интерни корисник ће без одлагања о насталим променама обавестити оператера.

Документа која се креирају и чувају на порталу Система

Члан 6.

На порталу Система подносе се електронски захтеви и допуне захтева ради доношења одлука.

Уз електронски захтев или допуну захтева из става 1. овог члана Систем омогућава и директан електронски унос других исправа које се прилажу уз електронски захтев.

Све исправе као и референтни подаци из тих исправа доступни су на порталу Система за све кориснике Система у складу са додељеним нивоом приступа од стране оператера Система.

Подношење исправа царинском органу које су издате у Систему, поступање и одлучивање царинског органа спроводи се у складу са царинским прописима.

Захтеви, одлуке и друге исправе чувају се у Систему десет година од истека рока на који су издати.

Регистрација екстерних корисника, приступ Систему и обавеза коришћења

Члан 7.

Екстерни корисник дужан је да користи Систем за подношење захтева и других исправа и пријем одлука у електронској форми, у вези са увозом, извозом и транзитом робе у складу са прописима.

Регистрација и аутентикација екстерних корисника, односно лица која у име екстерног корисника приступају Систему омогућава се у складу са прописима којима се уређују електронска управа, прописима којима се уређује електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању и прописима којима се уређује заштита података о личности.

Екстерни корисник региструје кориснички налог на порталу Система, на основу претходно регистрованог налога на порталу за електронску идентификацију који обезбеђује овлашћени пружалац услуге електронске идентификације.

Регистрација корисничког налога на порталу Система врши се регистрацијом идентификационих података екстерног корисника.

Екстерног корисника на порталу Система представља законски заступник, односно овлашћено лице – администратор коме законски заступник делегира корисничке привилегије.

Начин коришћења Система

Члан 8.

Екстерни корисник самостално, или посредством овлашћеног заступника на порталу Система, директним електронским уносом подноси електронски захтеве и допуне захтева ради издавања одлука.

Уз електронски захтев или допуну захтева из става 1. овог члана екстерни корисник електронским путем доставља и друге исправе у складу са посебним прописима.

Интерни корисник преко портала Система преузима поднети захтев.

Интерни корисници у поступку обраде захтева, као и у оквиру спровођења поступка у вези са издавањем одлука или доношења одлука које су обухваћене Системом међусобно размењују документацију, информације и друге податке, захтевају и достављају неопходне претходне одлуке искључиво преко Система.

Документација, исправе и одлуке из ст. 1. до 4. овог члана подnose се и достављају потписане и оверене у складу са посебним прописима којима се уређује електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању.

Изузетно од става 5. овог члана, документација, исправе и одлуке из ст. 1. до 4. овог члана могу се, до испуњења техничко-технолошких услова за примену одредаба става 4. овог члана, подносити и достављати и у формату скенираног документа снабдеженог традиционалним методама идентификације који није потписан и оверен у складу са посебним прописима којима се уређује електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању.

У случају из става 6. овог члана, подношење и достављање документације, исправа и одлука омогућиће се и у складу са поступком уређеним законом којим се уређује општи управни поступак.

Изузетно од ст. 3. и 5. овог члана, одлуке у поступку извоза и транзита које је, у циљу омогућавања несметаног поступка пред надлежним органима страних држава, потребно доставити екстерном кориснику у папирном облику и снабдеване традиционалним методама идентификације, могу бити достављене екстерном кориснику и преко Система и у папирном облику.

Након спроведеног поступка интерни корисник доставља одлуке екстерним корисницима преко портала Система.

У Систему се:

- 1) евидентира регистровани корисник који је предузео радњу и тачно време предузимања радње;
- 2) сваком поднетом захтеву додељује јединствени евиденциони број на основу кога се идентификује предмет у Систему;
- 3) врши креирање и омогућава преузимање инструкција за плаћање такси и накнада за поступање интерних корисника у поступку и омогућава се електронско плаћање;
- 4) екстерних и интерних корисника;
- 5) врши обавештавање корисника о статусу предмета у поступку обраде и допунским захтевима интерних корисника, објављује се и омогућава преузимање донетих одлука након спроведеног поступка.

Размена информација и обавештења из става 10. овог члана са екстерним корисницима врши се на порталу Система, а може се омогућити и у другом електронском облику.

У случају техничког проблема, прекида рада Система или неопходности подношења исправа и достављања одлука или друге размене података у папирном облику изван Система, интерни корисник све примљене или достављене исправе у папирном облику уноси у Систем без одлагања по престанку околности због којих је размена исправа и одлука извршена у папирном облику.

Безбедност и заштита Система

Члан 9.

Примарна локација сервера на којима су инсталирани рачунарски програми неопходни за рад Система, као и базе података Система, налази се у државном дата центру којим управља орган државне управе надлежан за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе.

Орган државне управе из става 1. овог члана обезбеђује физичку заштиту рачунарске опреме у вези са Системом.

Оператер Система дужан је да обезбеди формирање секундарне локације Система на месту одвојеном од примарне локације из става 1. овог члана.

Орган државне управе из става 1. овог члана и оператер Система дужни су да локације из ст. 1. и 3. овог члана на адекватан начин заштите од пожара, поплава и других непогода, уз 24-сатни безбедносни систем.

Физички приступ опреми у којој се налази сервер на примарној и секундарној локацији у смислу ст. 1. и 3. овог члана има искључиво оператер или лице које он овласти.

Уколико је потребан приступ другог лица опреми или подацима ускладиштеним на серверу, то лице треба да буде у пратњи и под надзором овлашћеног лица.

Оператер нарочито обезбеђује:

- 1) заштиту од неовлашћеног коришћења и неовлашћене манипулације Системом од стране интерних и екстерних корисника;
- 2) заштиту интегритета података из базе података, њихову расположивост и заштиту од неовлашћеног увида у поверљиве податке;
- 3) заштиту Система од свих облика злонамерних програма;
- 4) чување података из базе података и управљање сигурносним копијама базе података у оквиру Система;
- 5) континуитет активности Система у случају пожара, поплаве, земљотреса или друге непогоде која се сматра резултатом више силе и која доводи до неувичајеног прекида у раду Система;
- 6) повраћај сачуваних података у случају губитка, оштећења, уништења или повлачења из употребе рачунарске опреме Система путем коришћења резервних копија које се креирају сваког радног дана, на крају радне недеље и сваког последњег радног дана у месецу, а које су физички криптографски заштићене за онемогућавање сваке измене;
- 7) тестирање Система ради откривања сигурносних проблема на редовној основи и након инсталирања нових верзија Система;
- 8) инсталирање софтверске надоградње ради уклањања сигурносних проблема који се установе на Систему или на повезаном софтверу;
- 9) праћење сигурносних инцидената у Систему ради предузимања корективних мера;
- 10) управљање сигурносним инцидентима, едукацију и обуку свих ауторизованих лица ради стицања потребних знања о чувању и сигурности података;
- 11) одржавање рачунарске опреме Система из ст. 1. и 3. овог члана.

Извештаји из Система

Члан 10.

Оператер интерном кориснику преко Система може омогућити увид и преузимање аутоматски генерисаних извештаја који садрже основне податке праћења поступања кроз Систем и евиденције предмета интерних корисника.

Оператер може припремати и достављати статистичке извештаје који се креирају у Систему, поред осталог, на захтев интерног корисника, или у складу са посебним прописима.

Поступање са важећим одлукама

Члан 11.

Интерни корисници су дужни да у року од три месеца од почетка примене овог закона у евиденцију Система унесу претходно издате одлуке које су важеће у моменту уноса у Систем.

Интерни корисници су дужни да у евиденцију Система уносе и све одлуке које се доносе на основу захтева поднетог пре почетка примене овог закона о којима није донета одлука пре почетка примене овог закона.

Надзор

Члан 12.

Надзор над спровођењем овог закона врши оператер, односно други орган у складу са надлежностима утврђеним законом.

Казнене одредбе

Члан 13.

Новчаном казном у износу од 200.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице – интерни корисник, осим интерног корисника који је орган државне управе у смислу закона којим се уређује буџетски систем, ако:

- 1) не омогући повезивање са Системом у складу са овим законом (члан 3. став 2);
- 2) не врши преузимање захтева и допуна захтева екстерних корисника, не врши размену информација, обавештења и документације са другим интерним корисницима у поступку, или достављање одлука намењених екстерним корисницима преко Система, у складу са овим законом (члан 3. став 3);
- 3) не закључи споразум о сарадњи са оператером Система (члан 5. ст. 1. и 2);
- 4) не изврши унос примљених или достављених исправа у папирном облику без одлагања по престанку околности из члана 8. став 12. овог закона (члан 8. став 12);
- 5) не изврши унос претходно издатих одлука које су још увек важеће у року прописаном овим законом (члан 11. став 1);
- 6) не изврши унос одлуке која је донета на основу захтева поднетог пре почетка примене овог закона (члан 11. став 2).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице правног лица - интерног корисника новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара.

Члан 14.

Новчаном казном у износу од 50.000 до 150.000 динара казниће се одговорно лице оператера Система, односно органа државне управе надлежног за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе у случају кршења одредаба о безбедности и заштити Система (члан 9).

Доношење прописа

Члан 15.

Министар надлежан за послове финансија прописује ближе услове и начин одређивања нивоа приступа Систему од стране оператера, функционисања и размене података у оквиру Система, ближе прописује предмет и садржину споразума о сарадњи из члана 5. овог закона, списак и динамику увођења интерних корисника у Систем, списак одлука из члана 8. став 9. овог закона, врсте извештаја и услове и начин извештавања из Система у року од 120 дана од ступања на снагу овог закона.

Оператер на својој интернет презентацији објављује упутство које садржи техничка објашњења о начину коришћења Система у року од 180 дана од ступања на снагу овог закона.

Ступање на снагу и почетак примене

Члан 16.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењиваће се од 1. јануара 2027. године.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана 97. тачка 6, према којима Република Србија, поред осталог, уређује јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката, систем обављања појединих привредних и других делатности, монетарни, банкарски, девизни и царински систем и економске односе са иностранством.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Најзначајнији разлог за доношење овог закона налази се у потреби да се омогући смањење трошкова трговине и унапређење ефикасности саобраћаја у Србији. Успостављањем института Националног спољнотрговинског једношалтерског система биће извршена модернизација сарадње царинских служби и других органа који управљају границом у циљу унапређења транспарентности и интегритета, смањења трансакционих трошкова трговине, унапређење координације између државних органа и смањења времена потребног за царињење робе.

Појам Националног спољнотрговинског једношалтерског система, у смислу овог закона, представља информационо-комуникациони систем који омогућава да сви субјекти који учествују у увозу, извозу и транзиту добара подносе потребне исправе, односно документа на једном месту ради испуњења свих прописаних царинских процедура. Након подношења, надлежни органи, као што су Управа царина и државни органи надлежни за послове инспекцијског надзора, међусобно размењују податке кроз исти систем, без додатног оптерећења привреде.

Главни циљеви успостављања Националног спољнотрговинског једношалтерског система су смањење административних баријера у међународној трговини, повећање ефикасности државних органа, јачање транспарентности и смањење трошкова пословања привреде, што укључује и уштеду у времену. Наиме, имплементација овог система омогућава скраћење времена потребног за увозно–извозне поступке, бољу контролу над прометом добара и поузданије прикупљање јавних прихода.

Очекиване предности за Републику Србију огледају се у повећаним буџетским приходима, унапређеној сарадњи органа, јачању безбедности и ефикаснијем управљању ризицима.

Предности за привреду су неспорне и вишеструке: укључују уштеде у времену и трошковима, брже кретање добара, предвидиво и транспарентно поступање органа и смањење могућности грешака.

За успешну примену овог концепта неопходно је јасно одређивање водеће институције која ће бити оператер система, али и укључивање свих релевантних органа и привредних удружења, уз обезбеђивање правног и техничког оквира који омогућава електронску размену и заштиту података.

Увођење Националног спољнотрговинског једношалтерског система не значи само дигитализацију постојећих процедура, већ отвара могућности за њихово систематско поједностављење, хармонизацију и усклађивање са међународним стандардима. На тај начин, Национални спољнотрговински једношалтерски систем постаје кључни инструмент уклањања препрека у трговини и јачања конкурентности привреде Републике Србије.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Предлога закона дефинисан је предмет закона, као и да се на радње које предузима управни орган примењују одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, закона којим се уређује електронска управа и посебних прописа којима се уређују услови, начин и рокови подношења и издавања исправа.

Члан 2. Предлога закона дефинише значење појединих појмова употребљених у овом закону.

Чланом 3. Предлога закона уређује се појам интерног корисника, његове дужности, као и навођење рока за поступање по сваком захтеву у складу са посебним прописима.

Члан 4. Предлога закона уређује значење појма оператера Система, као и да је Систем власништво Републике Србије и да се користи у складу са законом којим се уређује јавна својина, а да њиме, у складу са одредбама овог закона, управља и руководи оператер Система.

Чланом 5. Предлога закона прописана је сарадња оператера и интерних корисника.

Члан 6. Предлога закона прописује која се документа креирају и чувају на порталу Система. Такође, прописује да се подношење исправа царинском органу које су издате у Систему, поступање и одлучивање царинског органа спроводи у складу са царинским прописима.

Чланом 7. Предлога закона уређена је регистрација и аутентикација екстерних корисника, њихов приступ Систему и обавеза коришћења, као и представљање екстерних корисника на порталу Система од стране законског заступника, односно овлашћеног лица.

Чланом 8. Предлога закона уређује се начин коришћења Система.

Чланом 9. Предлога закона регулише се безбедност и заштита Система.

Чланом 10. Предлога прописано је да оператер интерном кориснику преко Система може омогућити увид и преузимање аутоматски генерисаних извештаја, као и да може припремати и достављати статистичке извештаје који се креирају у Систему на захтев интерног корисника или у складу са посебним прописима.

Чланом 11. Предлога закона регулише дужност поступања интерних корисника са важећим одлукама, у смислу овог закона.

Члан 12. Предлога закона прописује вршење надзора над применом овог закона.

Члан 13. Предлога закона прописује новчане казне за учињене прекршаје правног лица – интерног корисника, осим интерног корисника који је орган државне управе у смислу закона којим се уређује буџетски систем.

Члан 14. Предлога закона прописује новчано кажњавање одговорног лица оператера система, односно органа државне управе надлежног за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе у случају кршења одредаба о безбедности и заштити Система.

Чланом 15. Предлога закона прописано је да министар надлежан за послове финансија прописује ближе услове и начин одређивања нивоа приступа Систему од стране оператера, функционисања и размене података у оквиру Система, ближе прописује предмет и садржину споразума о сарадњи из члана 5. овог закона, списак и динамику увођења интерних корисника у Систем, списак одлука из члана 8. став 9. овог закона, врсте извештаја и услове и начин извештавања из Система.

Члан 16. Предлога закона прописује ступање на снагу и почетак примене закона.

IV. ПРОЦЕНА ИЗНОСА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.

B. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

Чланом 41. став 3. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18) прописано је да се на органе државне управе сходно примењује члан 37. тог закона у погледу контроле спровођења анализе ефеката прописа пре њиховог усвајања од стране Владе, за све законе и друге прописе којима се битно мења начин остваривања права, обавеза и правних интереса физичких и правних лица.

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1. Сагледавање постојећег стања.

1) Приказати постојеће стање у предметној области у складу са важећим правним оквиром.

Имплементација Националног спољнотрговинског једношалтерског система ослања се како на постојећи правни и регулаторни оквир, који је усклађен са међународним праксама и стандардима за олакшавање трговине, тако и на претпоставку да ће неопходне законске реформе и регулаторна прилагођавања бити усвојена, како би се подржао систем у тренутку када постане оперативан. С тим у вези, предлагач овог закона благовремено је започео активности на изради законског текста, истовремено узимајући у обзир околност да постојећи регулаторни оквир погодује развоју Националног спољнотрговинског једношалтерског система (у даљем тексту: НСЈС).

Закон о информационој безбедности („Службени гласник РС”, бр. 6/16, 94/17 и 77/29) претежно је усклађен са Директивом (ЕУ) 2016/1148 о мерама за високи заједнички ниво безбедности мрежних и информационих система широм ЕУ. Тело за координацију послова информационе безбедности је основано ради остваривања сарадње између органа, усаглашеног извршавања задатака и предлагања мера за унапређење информационе безбедности, као и ради покретања и праћења превентивних и других активности у области информационе безбедности.

Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС”, број 87/18), којим се уређује право на заштиту физичких лица у вези са обрадом

података о личности и проток таквих података, начела обраде, права лица на које се подаци односе – компатибилан је са *EU GDPR*.

Законом о заштити пословне тајне („Службени гласник РС”, број 53/21) регулише се правна заштита пословне тајне од незаконитог прибављања, коришћења и откривање података. Закон уређује мере за чување пословне тајне, истиче законске параметре за њихову употребу, изриче казнене одредбе, чиме се српско законодавство усклађује са међународним стандардима везаним за јачање заштите пословне тајне и права интелектуалне својине. Одредбе оба ова закона ће се примењивати на рад НСЈС, како би се обезбедила адекватна заштита података.

Од закона који подржавају електронско функционисање НСЈС-а, значајни су и Закон о електронској управи („Службени гласник РС”, број 27/18) и Закон о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању („Службени гласник РС”, бр. 94/17 и 52/21). Наведени закони успостављају електронски документ као правни документ. Члан 1. Закона о електронској управи идентификује органе јавне управе на које се закон примењује, укључујући „државне органе и организације...[и] посебне органе преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења”. Члан 39. став 1. Закона о електронској управи обавезује органе власти да омогуће „... пријем електронског поднеска преко Портала еУправа, другог електронског јединственог управног места или другим путем достављања између органа и корисника, у складу са законом којим се уређује електронски документ и услуге од поверења у електронском пословању.”. Члан. 39 ст. 3. и 5. Закона регулишу слање потврде подносиоцу о пријему поднеска на исти начин на који је поднесак послат, при чему се електронским временским жигом одређује време пријема електронског поднеска. Члан 40. ст. 1. и 4. уређују електронско достављање од стране државних органа: „Орган је дужан да уверење, одлуку, решење, закључак, други електронски документ и/или податак из оквира своје надлежности достави кориснику електронским путем”. Електронско достављање електронског документа врши се у складу са Законом о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању.

У фази анализе ефеката спровођења предложеног прописа, идентификоване су одређене институције надлежне за издавање исправа које се прилажу у царинском поступку, а које ће бити потенцијални корисници НСЈС. Међу будуће интерне кориснике спадају:

1. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
 - а. Управа за ветерину,
 - б. Управа за заштиту биља;
2. Министарство здравља
 - а. Одељење граничне санитарне инспекције,
 - б. Сектор за лекове, медицинска средства, психоактивне контролисане супстанце и прекурсоре,
 - с. Одељење инспекције за лекове, медицинска средства, психоактивне контролисане супстанце и прекурсоре;
3. Министарство заштите животне средине;
4. Агенција за лекове и медицинска средства;
5. Привредна комора Србије;
6. Министарство унутрашње и спољне трговине;
7. Министарство информисања и телекомуникација;
8. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре;
9. Министарство унутрашњих послова;
10. Министарство спољних послова;

11. Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије;
12. Агенција за безбедност саобраћаја;
13. Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије;
14. Министарство финансија – Управа за дуван;
15. Министарство просвете;
16. Министарство рударства и енергетике;
17. Агенција за енергетику Републике Србије;
18. Министарство културе;
19. Републички завод за заштиту споменика културе;
20. Народна библиотека Србије;
21. Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама;
22. Библиотека Матице српске.

Поред поменутих, идентификоване су институције које не издају исправе које се прилажу у царинском поступку, а чије укључивање може бити потребно током реализације пројекта:

23. Акредитационо тело Србије;
24. Национална асоцијација шпедитерских друштава и агената.

2) Да ли је уочен проблем у области и на коју циљну групу се односи? Представити узроке и последице проблема?

Спољнотрговинска размена Србије у последње три године је у константном порасту који у периоду од 2022. до 2024. године износи 5,16%. Спољнотрговинска размена била је највећа са земљама са којима Србија има потписане споразуме о слободној трговини (земље чланице Европске уније и земље чланице СЕФТА-е). Према подацима Управе царина за 2023. и 2024. годину, приметан је пораст броја издатих исправа за 6,68% (2,732,816 у 2023. години, 2,915,580 у 2024. години). Подаци се односе на број исправа које су приложене као пратећа документа у ставкама царинске декларације (једна исправа може бити приложена уз више од једне ставке декларације).

Учесници у спољнотрговинском пословању у Србији суочени су захтевним административним процедурама везаним за прибављање увозно/извозних исправа у различитим државним институцијама, што подразумева размену велике количине информација и достављање обимне документације за потребе спровођења царинских поступака.

Размена информација углавном је базирана на достављању папирних образаца различитим институцијама у процесу прибављања дозвола, сертификата, сагласности и других докумената потребних за спровођење царинских поступака, и/или коришћењу (полу)аутоматизованих система. Оваква пракса представља значајно оптерећење за привредне субјекте, будући да је подложна грешкама и да захтева понављање процедура и размену истих информација, али и за саме институције које обрађују поднете захтеве, што неретко резултира дуготрајном обрадом захтева, кашњењем у спровођењу царинских поступака и повећањем укупних трошкова, те представља препреку за неометану прекограничну трговину.

Начин подношења захтева за добијање увозно/извозних дозвола није униформан. У институцијама које немају развијене информационе системе захтев се подноси у папирној форми или путем електронске поште, док се у институцијама које имају развијене информационе системе углавном подноси електронски или пак доставља у папиру/путем електронске поште, док је сам ток обраде захтева дигитализован. У тренутној пракси не постоји централно

место на којем учесник у спољнотрговинском пословању може да изврши увид у потребну документацију по тарифном ставу, поднесе и прати ток обраде захтева и изврши увид у издате исправе.

2. Утврђивање циља.

1) Који циљ је потребно постићи?

Успостављање НСЈС, који ће повезати релевантне државне институције које учествују у процесу издавања исправа потребних за спровођење царинских поступака у спољнотрговинском пословању, има за циљ да поједностави процедуру прибављања потребних исправа, омогући подношење и обраду тражених информација и/или документације само једном, на једном месту. Увођењем једношалтерског система и стандардизовањем образаца докумената потребних за спољнотрговинску размену, унапредиће се доступност и обрада информација, елиминисати редундантност и потреба за вишеструким достављањем истих података, побољшати међуресорна сарадња, као и убрзати размену података између привредних субјеката и државних органа у Републици Србији. Примарни циљ овог система јесте олакшавање трговинске размене, кроз поједностављење административних процеса базирано на електронској размени и обради података и докумената, с циљем укидања папирних поднесака.

2) Да ли је циљ који се постиже доношењем прописа усклађен са циљевима важећих планских докумената и приоритетним циљевима Владе?

Циљ који је потребно постићи усклађен је са Планом рада за развој и коришћење електронских система царинске службе Министарства финансија за период 2020-2024. године („Службени гласник РС”, број 11/20).

3) На основу ког показатеља учинка се утврђује да ли је дошло до постизања циља?

Након почетка примене Закона, биће могуће пратити број екстерних корисника, као и број поступака који се односе на спољнотрговинско пословање, уз информацију о њиховом трајању. С обзиром на предложено решење у коме је предвиђен *vacatio legis* који ће у пракси трајати дуже од годину дана, испуњење одређених циљева биће могуће прецизније утврђивати у периоду након 1. јануара 2027. године.

4) Дефинисати извор провере и рокове за прикупљање података за праћење примене прописа.

У складу са одредбама предложеног прописа, остављена је могућност оператеру система да може израђивати статистичке извештаје који се креирају у систему. Наведени извештаји могу служити као алат за прецизно и ажурно праћење примене прописа.

3. Идентификовање опција.

3) Које су кључне промене које се прописом предлажу ради постизања циља?

Кроз имплементацију једношалтерског система, учеснику у увозно/извозним процесима биће омогућено следеће:

- Подношење захтева на једном месту за добијање свих типова исправа потребних за спровођење царинских поступака;
- Праћење обраде и статуса захтева, те и комуникација са надлежном институцијом;
- Преглед и преузимање издатих исправа;
- Електронско плаћање административних такси и евентуалних других трошкова спровођења поступка.

Додатно, НСЈС треба да олакша рад увозних/извозних система које тренутно развија Управа царина. Полазну основу за НСЈС би требало да представља Интегрисан систем управљања тарифама (ITMS) који такође развија Управа царина. По имплементацији НСЈС, очекује се његова интеграција са постојећим системима државних институција, будућих корисника НСЈС.

4) Које опције су разматране приликом израде прописа и навести разлоге због којих се од њих одустало?

Пројектовање, развој и инсталација НСЈС у Републици Србији је поткомпонента Пројекта унапређења трговине и саобраћаја на Западном Балкану (*Western Balkan Trade and Transport Facilitation Project - WBTF*) чији је циљ поједностављење, стандардизација, координација и аутоматизација размене регулаторних информација и документације између привредних субјеката, учесника у спољнотрговинском пословању и државних органа одговорних за надгледање прекограничног кретања робе. Међународна банка за обнову и развој (IBRD) покренула је вишефазни програмски приступ за Западни Балкан с циљем олакшања трговине и унапређења ефикасности транспорта. Имајући у виду значај НСЈС као засебног информационо-комуникационог решења, закључује се да је оптимално решење управо посебним законом уредити питања која се односе на примену НСЈС.

5) Која је међународна упоредна пракса у регулисању области?

Регулаторни захтеви за успостављање царинског ЕУ једношалтерског система (*EU Single Window Environment for Customs (EU SWE-C)*) наведени су у Уредби (ЕУ) 2022/2399 која је ступила на снагу 12. децембра 2022. ЕУ НЈС окружење омогућиће интероперабилност између царинских и других система успостављајући јединствену комуникациону платформу за електронску размену докумената и информација потребних за спољнотрговинско пословање. Систем је познат као ЕУ царински једношалтерски систем за размену сертификата (*EU Customs Single Window Certificates Exchange System (EU CSW-CERTEX)*) и ради у пилот режиму од 2017. године.

4. Анализа економских ефеката

1) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нови, укида или мења постојећи административни поступак и/или административни захтев

за привредне субјекте и који су позитивни ефекти овог решења? Да ли предложена решења утичу на повећање или умањење административних трошкова и колико износи повећање или умањење административних трошкова које сноси привредни субјект?

Као што је предвиђено текстом прописа, предлага се уређење успостављања, рада, функционалности, управљања и других питања у вези са НСЈС, као и размена података између корисника система за подношење захтева и других исправа и достављање одлука у електронској форми, у вези са увозом, извозом и транзитом робе у складу са прописима. Додатно, одредба члана 1. став 2. прописује да, ако овим законом није друкчије прописано, на радње које предузима корисник НСЈС-а примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, закона којим се уређује електронска управа и посебних прописа којима се уређују услови, начин и рокови подношења и издавања исправа.

У складу са наведеним, закључује се да се не уводи нови административни поступак, већ се уређује начин достављања и размене документације између свих учесника, по правилу у електронском облику. Последиčno, директан утицај на административне таксе неће постојати, иако је за очекивати да се укупни трошкови достављања и размене података умањи, било у виду директних материјалних уштеда, било у виду смањења потребног времена за спровођење процедуре.

4) На који начин ће предложена решења прописа утицати на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту?

НСЈС је дизајниран са циљем да побољша размену и обраду података у реалном времену, достављених од стране привредних субјеката царинским и другим органима који учествују у спољнотрговинском пословању. НСЈС треба да унапреди способност размене електронских информација, како на регионалном нивоу, тако и са државама Европске уније. Обједињавање и доступност информација кроз јединствену базу података пружа могућност земљама Западног Балкана да спроведу свеобухватни приступ управљању ризицима, као и да имплементирају поједностављене процедуре које могу побољшати трговинско окружење и економски раст у региону.

6) На који начин ће предложена решења прописа утицати на микро, мале и средње привредне субјекте (ММСП)?

Позитиван утицај на привредне субјекте (уштеда времена и посредно смањење трошкова) неће бити у корелацији са величином односних субјеката. Додатно, предложеним решењем предвиђен је институт лица именованог од стране екстерног корисника да предузима радње које се захтевају у складу са прописима, што за последицу има да се не очекују негативни утицаји на правна лица која су регистрована за обављање послова међународне шпедиције.

7. Анализа управљачких ефеката.

1) Које активности је потребно спровести и у којим роковима како би се омогућила примена прописа? Која организациона јединица унутар органа, односно организације који врше јавна овлашћења, је одговорна за спровођење ових активности?

У нормативном смислу, неопходно је подзаконским актом ближе уредити услове и начин одређивања нивоа приступа систему од стране оператера, функционисања и размене података у оквиру система, предмет и садржину споразума о сарадњи између оператера и интерних корисника, списак и динамику увођења интерних корисника у систем, списак одлука, врсте извештаја и услове и начин извештавања из система, за шта је прописом овлашћен министар надлежан за послове финансија. Додатно, са техничке стране, оператер је обавезан да учини јавним упутство које садржи техничка објашњења о начину коришћења система и да га редовно ажурира (подсећања ради, оператер у смислу овог прописа је Министарство финансија – Управа царина). Такође, интерни корисници обавезни су да закључе споразуме са оператером у циљу ближег одређивања техничких детаља обезбеђивања података, коришћења и одржавања, отварања и одржавања налога интерних корисника и повезивања информационих система.

Са техничке стране, пројектовање система је у току и изводи се као компонента Пројекта унапређења трговине и саобраћаја Западног Балкана, WB IBRD 8930-YF. У склопу наведене компоненте (назив: Пројектовање, развој и инсталација Националног једношалтерског система, SER-WBTTF-RFP-NCS-24-25-NSW), израђен је документ детаљне функционалне спецификације и дизајна. Очекивања су да ће сам систем бити у завршним фазама развоја крајем трећег, односно почетком четвртог тромесечја 2026. године, када ће моћи да га тестирају, односно да се прикључе будући интерни корисници, у складу са подзаконским актима који ће бити донети у Законом предвиђеном року.

2) Одредити капацитете органа, односно организације који врше јавна овлашћења који је потребно ангажовати за примену прописа. Да ли су капацитети довољни за примену прописа?

У складу са одредбама предложеног прописа, НСЈС је власништво Републике Србије и користи се у складу са законом којим се уређује јавна својина, а њиме управља и руководи оператер система, односно Министарство финансија – Управа царина. Што се тиче материјалних капацитета за успостављање система, они су дефинисани прописом и планирано је да се спроведу административне процедуре да се потребна информационо-комуникациона опрема набави. Такође, предвиђена је и дужност интерног корисника система да омогући техничко технолошке услове за приступ систему. Суштински, када се ради о наведеној дужности интерног корисника, биће је могуће извршити једноставним коришћењем електронске идентификације (еИД), која се већ користи за приступ другим информационим системима у власништву Републике Србије, уз рачунар који има приступ интернету. Подсећамо, изабраном опцијом не уводе се организационе, управљачке и институционалне промене.

3) На који начин предложена решења прописа утичу на ефикасност, одговорност и транспарентност рада органа, односно организација који врше јавна овлашћења надлежних за примену прописа?

Осим униформности начина на који ће се достављати захтеви за добијање дозвола, уз (у највећем броју ситуација) потпуно елиминисање папирне форме из поступка, НСЈС успоставља централну тачку на којем ће учесник у спољнотрговинском пословању моћи да изврши увид у потребну документацију по тарифном ставу, поднесе и прати ток обраде захтева и изврши увид у издате исправе, као што је већ наведено. Додатно, посебну

пажњу можемо обратити на одредбе члана 3. ст. 3. и 4, којима се прописује да је интерни корисник дужан да приступањем систему врши преузимање захтева и допуна захтева екстерних корисника, размену информација, обавештења и документације са другим интерним корисницима у поступку, евидентирање поступања по захтеву, као и достављање одлука намењених екстерним корисницима. Такође, интерни корисник у систему наводи и рок за поступање по сваком захтеву у складу са посебним прописима. Сагласно наведеном, и рокови за поступање и ток поступка биће значајно транспарентнији и једноставнији за праћење.

8. Анализа финансијских ефеката.

1) Колико износе јавни расходи примене прописа и из којих извора финансирања ће се обезбедити средства?

Као што је наведено, прописане дужности интерног корисника биће могуће испунити једноставним коришћењем електронске идентификације (еИД), која се већ користи за приступ другим информационим системима у власништву Републике Србије, уз рачунар који има приступ интернету. На тој страни, не очекује се утицај на јавне расходе. Што се тиче самог увођења система, извори финансирања већ су предвиђени Споразумом о зајму (Пројекат унапређења трговине и саобраћаја Западног Балкана уз примену вишефазног програмског приступа) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, који је потписан 7. маја 2019. године у Београду. Наведени Споразум потврдила је Народна скупштина Србије доношењем Закона о потврђивању Споразума о зајму (Пројекат унапређења трговине и саобраћаја Западног Балкана уз примену вишефазног програмског приступа) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој („Службени гласник РС - Међународни уговори”, број 6/19), у коме се наводе финансијски детаљи аранжмана.

2) Какве ће ефекте предложена решења прописа имати на јавне приходе и расходе?

Имајући у виду циљ овог закона, прописана решења могу имати позитивне ефекте на јавне приходе, узимајући у обзир да се предложеним прописом уводи ефикаснија размена података са екстерним корисницима, као и између интерних корисника међусобно. Не предвиђа се утицај на јавне расходе.

9. Анализа ризика.

1) Навести кључне ризике за примену прописа. Које мере ће бити предузете како би се смањила вероватноћа настанка ризичних догађаја, односно умањили њихови ефекти и које мере ће бити предузете уколико се ризик оствари?

Нису идентификовани посебни ризици за спровођење изабране опције.

ОБРАЗАЦ ИЗЈАВЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа -
Влада

Обрађивач - Министарство финансија

2. Назив прописа

Предлог закона о Националном једношалтерском систему

DRAFT LAW ON NATIONAL FOREIGN TRADE SINGLE WINDOW SYSTEM

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно с одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум):

а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну саржину прописа,

НЕМА

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума,

НЕМА

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума,

НЕМА

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума,

НЕМА

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

НЕМА

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

НЕМА

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

НЕМА

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

НЕМА

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

НЕМА

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

НЕМА

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

Предлог закона о Националном једношалтерском систему предвиђа увођење информационо-комуникационог система који омогућава да сви субјекти који учествују у увозу, извозу и транзиту добара подносе потребне исправе, односно документа на једном месту ради испуњења свих прописаних царинских процедура. Само увођење система већ је предвиђено Законом о потврђивању Споразума о зајму (Пројекат унапређења трговине и саобраћаја Западног Балкана уз примену вишефазног програмског приступа) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој („Службени гласник РС - Међународни уговори”, број 6/19), кроз спровођење Пројекта из Програма 1 (Део 1: Олакшице за промет робе Западног Балкана:

1. Пружање подршке за креирање, развој и спровођење решења „Националног једношалтерског система” (HCW) и са тим повезане реформе и модернизацију царинских служби и других органа који управљају границом у циљу унапређења транспарентности и интегритета, смањења трансакционих трошкова трговине, унапређења координације између државних органа и смањења времена потребног за царињење робе.).

Доношење овог закона не искључује будуће усклађивање са прописима Европске уније, како овог прописа, тако и других прописа којима се уређује поступање Управе царина.

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

Нема извора права Европске уније који се односе на материју прописа у односу на одредбе које предлажу.

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

НЕ

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

НЕ